

הרחבה והסדרה של השירותים הדיגיטליים לתושב ולעסק ותיקון החלטת ממשלה

הצעה להחלטה

מחליטים, במטרה לקדם סיוע לתושבים ועסקים באמצעות תהליכי טרנספורמציה דיגיטלית במגזר הציבורי, לרבות באמצעות חיזוק הכישורים הדיגיטליים של ההון האנושי במגזר הציבורי:

1. הקמת מנוע לאומי לעסקים

א. להטיל על ראש מערך הדיגיטל הלאומי להקים מנוע חיפוש לאומי לזכויות של תאגידים ועוסקים אחרים (להלן: "**מנוע זכויות לאומי לעסקים**"), אשר ינגיש מידע, זכויות והטבות (בעברית ובערבית) להם זכאים עסקים, לרבות מידע בהתאמה אישית והפניה לשירותים של גופים ממשלתיים רלוונטיים.

ב. המהלך ייעשה באופן הדרגתי כאשר בשלב ראשון, כניסוי חלוץ ("**פילוט**"), יונגשו במנוע הזכויות הלאומי לעסקים זכויות והטבות הנוגעות לפתיחת והקמת עסקים עד לתאריך 30.09.2022 וליבוא וליצוא מסחרי, עד לתאריך 31.03.2023.

ג. לצורך יישום סעיף זה, תמנה ראש מערך הדיגיטל הלאומי צוות משימה. בראש הצוות יעמוד נציג ראש מערך הדיגיטל הלאומי, ויהיו חברים בו נציג משרד הכלכלה והתעשייה (להלן: "**משרד הכלכלה**"), נציג אגף התקציבים במשרד האוצר ונציגי רגולטורים וגופים ציבוריים רלוונטיים.

ד. להנחות את משרדי הממשלה ויחידות הסמך (להלן: "**המשרדים**") לפעול להטמעה והנגשת מידע שיתבקש, אודות זכויות הטבות ודרכי מימושן שבאחריות המשרדים, הנוגעות לעסקים, במנוע הזכויות הלאומי לעסקים, ולדאוג לעדכניותו, באופן ובמועדים שיתואמו בין ראש מערך הדיגיטל הלאומי לבין המשרדים.

ה. בהמשך לסעיף 2(ב)(3) בהחלטת ממשלה מספר 218 מיום 01.08.2021 בנושא "תכנית לאומית לשיפור הרגולציה ותיקון החלטות ממשלה", יבחן הצוות בראשות משרד ראש הממשלה ובהשתתפות משרד המשפטים, משרד האוצר ומערך הדיגיטל הלאומי את היחס בין הממשק התומך שינגיש את כלל הרגולציה לציבור המפוקחים המוזכר בהחלטה לבין מנוע הזכויות הלאומי לעסקים.

2. הרחבת מנוע הזכויות הלאומי לתושבים

א. במטרה להנגיש מידע על זכאות תושבי ישראל לזכויות וייעול תהליכים בירוקרטיים למימוש זכויות, ובהמשך לסעיף 7 בהחלטת ממשלה מספר 2733 מיום 11.06.2017 בנושא "אישור התכנית הדיגיטלית הלאומית, קידום המיזם הלאומי "ישראל דיגיטלית" ותיקון החלטות ממשלה", להטיל על ראש מערך הדיגיטל הלאומי להרחיב את פרויקט "מנוע הזכויות הלאומי" (אתר אינטרנט לאיתור זכויות שתושבים עשויים להיות זכאים להן), כך שעד סוף שנת 2023 יוטמעו בו 90% מהזכויות שעליהם אמונים המשרדים, וכן זכויות שמעניקים גופים ציבוריים נוספים בישראל (בעברית ובערבית).

יובהר, כי ההחלטה בעניין קבלת הזכאות תתקבל על ידי הגורם האמון על הענקת הזכות ולא על ידי "מנוע הזכויות הלאומי".

- ב. להטיל על ראש מערך הדיגיטל הלאומי להרחיב את פרויקט "מנוע הזכויות הלאומי" לגרסה הכוללת הזדהות והתאמת זכויות לתושב באופן פרו-אקטיבי (יזום) ככל הניתן עד לסוף שנת 2022.
- ג. להנחות את המשרדים לפעול להטמעה והנגשת מידע שיתבקש אודות זכויות שבאחריותם במנוע הזכויות הלאומי, ולדאוג לעדכניותו.

3. האצת שירותים אחודים מקוונים לעסקים

א. בהמשך להחלטת ממשלה מספר 3214 מיום 03.12.2017 בנושא "רישוי עסקים דיפרנציאלי – הקלה לעסקים קטנים ובינוניים ותיקון החלטות ממשלה" ובמטרה לייעל את תהליך פתיחת העסקים במדינה, להטיל על ראש מערך הדיגיטל הלאומי להאיץ את השלמת פרויקט "רישוי עסקים דיגיטלי" (מערכת המאפשרת לבעל העסק ולגורמי מקצוע מטעמו לבצע את תהליך רישוי העסק מקצה לקצה בממשק משתמש מקוון אחד שבאזור העסקי הממשלתי).

(1) לצורך יישום סעיף זה, להטיל על משרד הבריאות, משרת ישראל ורשות הכבאות והצלה לישראל להתממשק עם מערכותיהן למערכת רישוי עסקים באמצעות שדרת המידע הממשלתית תוך 7 חודשים מיום העמדת תשתיות, שירותים והגדרות מתאימות במערכת רישוי עסקים על ידי מערך הדיגיטל הלאומי.

(2) להטיל על משרד החקלאות ופיתוח הכפר, המשרד להגנת הסביבה וזרוע העבודה שבמשרד הכלכלה להתממשק עם מערכותיהן למערכת רישוי עסקים דיגיטלי באמצעות שדרת המידע הממשלתית תוך 12 חודשים מיום העמדת תשתיות, שירותים והגדרות מתאימות במערכת רישוי עסקים על ידי מערך הדיגיטל הלאומי.

ב. בהמשך להחלטת ממשלה מס' 2318 מיום 11.12.2014 "בנושא הגברת התחרות וייעול תהליכי האסדרה בתחום היבוא" (להלן: "**החלטה 2318**") ולהחלטת הממשלה מספר 260 מיום 26.07.2020 בנושא "תכנית להאצת השירותים הדיגיטליים לציבור ולקידום הלמידה הדיגיטלית ותיקון החלטת ממשלה" (להלן: "**החלטה 260**"), במטרה לייעל את תהליכי היבוא ולשפר את הנגשת המידע ליבואנים, וכדי להקל על היבוא לישראל, להגדיל את היצע המוצרים, כמותם ומספר היבואנים:

(1) להטיל על משרד החקלאות ופיתוח הכפר ומשרד התקשורת, לפעול ליצירת הממשקים הדרושים למערכת "מסלול", המשמשת להגשת בקשות לרישיונות ולאישורי יבוא בממשק מקוון אחד, עד לתאריך 01.01.2023. זאת, על מנת לאפשר ליבואנים לעשות שימוש בממשק אחד להגשת בקשות, מול כלל המאסדרים הרלבנטיים; להטיל על כלל המאסדרים הנוספים, ובתוכם משרד הבריאות ומשרד האנרגיה, הנדרשים לפעול ליצירת הממשקים הדרושים למערכת "מסלול" עד תאריך 30.4.2023.

(2) בהמשך לסעיפים 14 ו-15 בהחלטה 2318, ולסעיף א(5)(ב) בהחלטה 260, להטיל על משרד הכלכלה ועל ראש מערך הדיגיטל הלאומי לפעול להרחבת המידע הקיים באתר האחד של משרד הכלכלה ("צו יבוא חופשי") בנושא חוקיות היבוא ולהנגשתו, כך שיכלול את המידע המלא והעדכני לשם בחינת יבוא של מוצרים לישראל, בצורה נגישה שתאפשר שימוש נוח על ידי יבואנים, עד לתאריך 31.12.2022.

4. עקרונות, מדריכים ותבניות לעיצוב שירות דיגיטלי במגזר הציבורי

א. במטרה להאיץ ולהרחיב את תהליכי הטרינספורמציה הדיגיטלית במגזר הציבורי:

(1) לאמץ את העקרונות לעיצוב שירותים דיגיטליים במגזר הציבורי (להלן: "**עקרונות העיצוב**") שעיקרם וקישור אליהם מצורפים כנספח א', ולהטיל על ראש מערך הדיגיטל הלאומי לעדכן את עקרונות העיצוב מעת לעת, בהתאם לידע העדכני בתחום זה בישראל ובעולם.

(2) לאמץ את מדריך אפיון השפה הממשלתי כנוסחו במועד החלטה זו, שעיקריו וקישור אליו מצורפים כנספח ב', המגדיר כללי שפה מותאמים לשירותים דיגיטליים, ולהטיל על ראש מערך הדיגיטל הלאומי לעדכן מעת לעת.

(3) לאמץ את מערכת העיצוב הממשלתית ("Israel Government Design System"), המפורסמת בקישור המצורף כנספח ג', ולהטיל על ראש מערך הדיגיטל הלאומי לעדכן את מערכת העיצוב הממשלתית מעת לעת, בהתאם לידע העדכני בתחום ולצרכי הגופים הממשלתיים.

(4) להטיל על משרדי הממשלה לפעול לעיצוב השירותים הדיגיטליים שלהם ברוח עקרונות העיצוב, לפעול לעיצוב השירותים והתוכן שהם מפרסמים ברוח מדריך אפיון השפה הממשלתי (בעברית ובערבית, כאמור בסעיף ב') ולהסתייע במערכת העיצוב הממשלתית בשירותים הדיגיטליים המוצעים על ידם, כפי שתורה ראש מערך הדיגיטל הלאומי. יובהר כי ראש מערך הדיגיטל הלאומי תהיה רשאית לפטור גופים או פעילויות מסוימות מתחולת הוראה זו, אם מצאה כי יש לכך הצדקה מיוחדת.

(5) להטיל על ראש מערך הדיגיטל הלאומי לסייע לגופים ציבוריים אשר מעניקים שירותים נרחבים לציבור להטמיע את עקרונות העיצוב האמורים.

ב. בהמשך לסעיף 8 בהחלטת הממשלה מספר 550 מיום 24.10.2021 בנושא "התוכנית הכלכלית לצמצום פערים בחברה הערבית עד לשנת 2026", ולצורך שיפור ההנגשה השפתית והתרבותית של השירותים והמסרים הדיגיטליים הממשלתיים, להטיל על ראש מערך הדיגיטל הלאומי לפרסם מדריך אפיון שפה ממשלתי בערבית, שיהיה מותאם שפתית ותרבותית לחברה הערבית בישראל ולערך עיבוד, פיתוח והסבה של המדריך ללמידה דיגיטלית על גבי פלטפורמת קמפוס IL, לאפיון שפה למוצרים דיגיטליים בשפה הערבית ללמידה דיגיטלית, וזאת עד לתאריך 01.09.2022.

5. הקמת מערך הכשרות וליווי ממשלתי בתחומי הדיגיטל

בהמשך לסעיפים 19 ו-20 להחלטת ממשלה מספר 2097 מיום 10.10.2014 בנושא "הרחבת תחומי פעילות התקשוב הממשלתי, עידוד חדשנות במגזר הציבורי וקידום המיזם הלאומי "ישראל דיגיטלית", ובמטרה לחזק את הכישורים הדיגיטליים של ההון האנושי במגזר הציבורי, ובהתאם לכך לשפר את השירותים הדיגיטליים הניתנים לציבור:

א. להטיל על ראש מערך הדיגיטל הלאומי, בהתייעצות עם נציבות שירות המדינה ועם נציג החשב הכללי במשרד האוצר, להקים עד לתום שנת 2022 מערך הכשרות וליווי ממשלתי בתחומי הדיגיטל.

ב. מערך זה יציע פיתוח מקצועי, הכשרות וסדנאות מעשיות בהיקף נרחב לעובדי המגזר הציבורי, לטובת הקניית כישורים ויכולות בתחום הדיגיטל, לרבות ליווי יוזמות דיגיטליות בשלבים השונים של מחזור חייהן.

ג. ההכשרות והסדנאות יבוצעו באופן פיזי, מקוון והיברידי, בהתאם לצורך.

6. תיקון החלטה 260

במטרה להסדיר את אופן השימוש של גורמים חוץ ממשלתיים בתשתיות הרוחביות המופעלות על ידי יחידת ממשל זמין במערך הדיגיטל הלאומי, אגב צריכת שירותים ממשלתיים, לתקן את החלטה 260 ולהוסיף אחרי סעיף 33 להחלטה את הסעיף הבא:

"33א. להטיל על מערך הדיגיטל הלאומי לקבוע הוראות לעניין השימוש של גורמים חוץ ממשלתיים בתשתיות ממשל זמין אגב צריכת שירותים ממשלתיים, ובכלל זאת, לקבוע מודל תשלום במקרים המתאימים, בעד השימוש כאמור, בתשתיות אלו באישור אגף החשב הכללי במשרד האוצר ובהיוועצות עם מחלקת ייעוץ וחקיקה (אזרחי) במשרד המשפטים לעניין המקרים המתאימים עליהם יחול מודל התשלום, ולפרסמן במסגרת הנחיות ראש מערך הדיגיטל הלאומי והוראת תכ"ס, לפי העניין.

נספח א – עקרונות לעיצוב שירות דיגיטלי ממשלתי

מס'	שם העיקרון	תקציר
1.	חוויות השירות הדיגיטלי	
1.1	מותאם אישית	שירות שעונה על הצרכים, היכולות והציפיות של משתמשים ומשתמשות מסוגים שונים. עיצוב שירות שעונה על צורכי המשתמש או המשתמשת, יקל עליהם לצרוך אותו וימנע בזבוז זמן ומשאבים ביצירת פתרונות שאינם רלוונטיים להם.
1.2	בשביל כולם	שירות ידידותי ונגיש למשתמשים מסוגים שונים, המוודא שאף אחת ואף אחד לא נשארים מאחור. שירות דיגיטלי שנגיש לציבור הרחב, כולל קבוצות אוכלוסייה מגוונות, יאפשר שוויון זכויות והזדמנויות לכלל המשתמשים והמשתמשות, ללא קשר לרקע, יכולות ומיומנויות דיגיטליות.
1.3	מקצה לקצה	בלי לעבור בין גופים, משרדים או אתרים שונים. שירות שלם ואחוד, שניתן כאן ועכשיו. המשתמשים והמשתמשות תופסים את השירות כתהליך אחד, גם אם מאחוריו עומדים כמה גופים. הם מצפים לקבל מענה מלא בכתובת אחת, בלי לבזבז זמן ואנרגיות מיותרות. לכן, נשאף לייצר תהליכים שנותנים מענה מקצה לקצה לצרכים שלהם.
1.4	אפס מאמץ	שירות פשוט, נוח וברור, שאפשר לצרוך בקלות ובמהירות. המשתמשים והמשתמשות מצפים לשירות שפשוט יעבוד. שירות מסובך ולא מובן מבזבז זמן ומשאבים, גם של המשתמשים וגם של נותני השירות, ומערער את האמון בשירות הציבורי.
1.5	מוגן ובטוח	שירות שאוסף בצורה מאובטחת רק את המידע ההכרחי ומכבד את הפרטיות של המשתמש או המשתמשת. בתהליכי שירות אנחנו במקרים רבים מחזיקים במידע אישי ורגיש של המשתמש או המשתמשת, ומוטלת עלינו החובה להגן עליו.

1.6	פרו-אקטיבי	שירות שמגיע למשתמש או למשתמשת בזמן הנכון, במקום הנכון, ובמקרה הצורך – ביוזמתנו. שירות פרו-אקטיבי שלא רק מחכה לפעולות של המשתמש או המשתמשת, אלא גם מתריע בפניהם על חובות, זכויות ופעולות שעליהם לבצע, הוא שירות שמקדם מיצוי זכויות, מונע מהמשתמש קנסות ומצמצם תופעות לא רצויות, כמו תעודות ואישורים פגי תוקף.
2.	בניית השירות הדיגיטלי	
2.1	צוות רב תחומי	בניית השירות באמצעות צוות שמורכב מאנשי ונשות מקצוע עם התמחויות מגוונות, בהובלת מנהל או מנהלת המוצר. צוות מוביל המורכב ממומחים ומומחיות בתחומים מגוונים, יאפשר חשיבה רחבה, פיתוח פתרונות מיטביים ובניית מוצר שלם ואיכותי.
2.2	תהליך זמיש (זריז וגמיש)	עבודה בסבבים קצרים של תכנון וביצוע, המייצרת במהירות פתרונות שירותיים שמונגשים מיידית. תהליך עבודה זמיש (Agile) תוך חלוקה לרכיבים קטנים, מאפשר להבין את הצרכים המשתנים של המשתמש או המשתמשת ומפחית את הסיכון שבתהליך פיתוח ארוך ויקר ללא 'עצירות ביניים'. כל רכיב או פתרון חדש שמפותח ויוצא לאור משפר את חוויית השירות ומאפשר לבחון את נתוני השימוש. בחינה מתמדת של הנתונים מאפשרת עבודה זמישה ונכונה על הרכיב או הפתרון הבא.
2.3	עידוד השימוש בדיגיטל	קידום והנגשת השירות במגוון דרכים, בראש ובראשונה בערוצים הדיגיטליים. שימוש בשירותים דיגיטליים יכול לייצר חוויה מהירה ויעילה יותר, להוביל לחיסכון בזמן ובכסף, להוריד את הנטל הבירוקרטי ולהעלות את שיעור מיצוי הזכויות של המשתמש או המשתמשת.
2.4	שמירה על אחדות	אימוץ פלטפורמות, סטנדרטים ודפוסי עיצוב רוחביים, תוך עבודה בממשקים מקובלים בין מערכות. שימוש בפלטפורמות ובדפוסים קיימים של עיצוב ופיתוח שירות, מספק מענה לרוב האתגרים בתהליך העבודה. כמו כן, עבודה עם תבניות ורכיבים שכבר נעשה בהם שימוש בשירותים אחרים שנבדקו בצורה יסודית בעבר, מאפשרת לספק חוויה אמינה ומוכרת למשתמש או למשתמשת.
2.5	מדידת ביצועים	ביצוע מדידה תמידית של נתוני השימוש בשירות, שביעות רצון המשתמש או המשתמשת ועלות ביצוע הפעולות. מעקב אחרי נתוני השימוש בשירות ואחרי הביצועים (KPIs) יאפשר לנו להבין האם השירות עונה על צורכי המשתמש או המשתמשת ולהמשיך לשפר אותו. החלטה מבוססת נתונים היא תמיד החלטה שקולה יותר.

פרסום תוכניות העבודה ומפת הדרכים (Roadmap) העתידית של השירות, לצד הצגת נתוני השימוש וביצוע השירות. פתיחות ושקיפות מול המשתמש או המשתמשת יחזקו את האמון בנו, יגבירו את מעורבותם בבניית השירותים הדיגיטליים ויאפשרו לנו להשתפר. בנוסף, הצגת נתוני שימוש וביצועי השירות ישקפו לציבור את מידת הצלחת השירות ויאפשרו את השוואתו לשירותים ממשלתיים אחרים.	פתיחות ושקיפות	2.6
--	----------------	-----

הנוסח המלא של העקרונות לעיצוב שירות דיגיטלי ממשלתי מפורסמים בקישור הבא:
https://govextra.gov.il/digital_service_language

נספח ב' - אפיון השפה הממשלתי

מדריך אפיון השפה הממשלתי נותן קווים מנחים לכתיבת מוצרים דיגיטליים (שירותים מקוונים) של גופי ממשלה. אפיון השפה נותן כלים וכללים מעשיים לתקשורת כתובה עם אזרחים ואזרחיות, שתהיה מכבדת, שירותית ומעוררת אמון.

עיקרי השפה – מנהיגות אנושית: מצד אחד – אנושיות, אדיבות ורצון אמיתי לעזור, ומצד שני – ענייניות, מקצועיות ודיוק. באפיון ניתן מקום מרכזי לשיח **נגיש ופשוט** שמאפשר לכל אחד ואחת, מכל הקשת הישראלית, להשתמש בקלות בשירותים הדיגיטליים של הממשלה, למצות את זכויותיהם ולמלא את חובותיהם.

כללי הכתיבה: המדריך מציע שישה עקרונות כתיבה עיקריים ומדגים את היישום שלהם דרך מוצרים דיגיטליים אמיתיים של הממשלה, כדי להקל על הכותבים והכותבות ליישם את המדריך בעבודתם היומיומית. עקרונות הכתיבה הם: (1) לכתוב הכי פשוט שאפשר; (2) להעמיד את האזרחים והאזרחיות במרכז; (3) לגשת לכתיבה באנושיות ומתוך רצון טוב; (4) לחזק את האמון; (5) ליצור מערכת תקשורת אחידה בין זרועות הממשלה השונות; (6) לכתוב מתוך חשיבה יוזמת על הצעד הבא ועל הצורך הבא של המשתמשים והמשתמשות.

מלבד כללי הכתיבה, המדריך כולל חלק נפרד מיוחד לכתיבה לבעלי ובעלות עסקים, נוהל עבודה, וכן הנחיות פרקטיות לכתיבה במצבים נפוצים, כגון תזכורות, קריאות לפעולה, תקלות וכדומה.

מדריך אפיון השפה הממשלתי מפורסם בקישור הבא:

https://govextra.gov.il/digital_service_language

נספח ג' – מערכת העיצוב הממשלתית

מערכת העיצוב הממשלתית ("Israel Government Design System") מפורסמת בקישור הבא:
igds.gov.il

דברי הסבר

רקע כללי

החלטה זו מאגדת מספר נושאים שמבקשת הממשלה לקדם לצורך מתן מענה דיגיטלי מיטבי הן לתושבים והן לעסקים, ישירות או על ידי מתן כלים לעובדי המגזר הציבורי למתן המענים האמורים.

לסעיף 1:

נכון לשנת 2021, מדינת ישראל מדורגת במקום ה-35 במדד עשיית העסקים של הבנק העולמי (זאת לאחר שיפור ועלייה בדירוג, שכן דורגה במקום ה-52 בשנת 2016). על מנת להבטיח שמירה על מיקומה בדירוג ומעבר להובלה בין-לאומית, יש צורך בעבודה מתמדת על הנגשה פשוטה ונוחה של מידע ושירותים לעסקים במקביל לשינויי עומק של תהליכים בירוקרטיים באמצעים דיגיטליים.

זאת שכן בעולם הדיגיטלי בו אנו נמצאים, ולאחר האצה בתחום הדיגיטל נוכח משבר הקורונה, אחת הדרכים המרכזיות לשפר את הקלות בה עסקים מתנהלים היא באמצעות מעבר למענים דיגיטליים. כך למשל, ניתן לראות כי בקרב 20 המדינות המובילות במדד עשיית העסקים נמצאות מדינות המובילות בתחומי הדיגיטל – ניו זילנד, דנמרק, ארה"ב, אנגליה, אסטוניה ועוד.

מטרת המנוע הלאומי לעסקים היא להוות פלטפורמה מרכזת אחת ("One Stop Shop") לחיפוש הזכויות של עסקים במדינת ישראל. המנוע הלאומי לעסקים יכלול בתוכו את כל המידע הנוגע להטבות הנוגעות לפתיחת, הקמת והרחבת עסקים, ומידע הנוגע לזכויות יבואנים ויצואנים, זאת בשפות העברית והערבית.

בתחילה, המנוע לעסקים יפעל בגרסה אנונימית בלבד, בדומה לאופן הפעולה של מנוע הזכויות הלאומי, ובהמשך, לצד זאת, תתאפשר חלופה מזוהה שבה תהליכי איתור זכויות לעסקים יתבצעו על בסיס מידע שכבר קיים בידי הגופים השונים, מבלי לשאול שאלת שהתשובות עליהן כבר זמינות, בהתאם לעיקרון ה"Ask Once" (ראו פירוט בסעיף 2). כאשר משתמשי השירות קיבלו את כל המידע הרלוונטי לתהליך אותו הם מעוניין להוציא לפועל, יוכלו המשתמשים להמשיך משם לשירותים דיגיטליים ממשלתיים אחרים, ישירות מתוך המנוע לעסקים. ביניהם: שירות "פתיחת חברה בקליק", השירות האחד לרישוי עסק המחובר לכל הרגולטורים והרשויות המקומיות, שירותי הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים ועוד.

ראש מערך הדיגיטל הלאומי תנחה את משרדי הממשלה ויחידות הסמך לפעול להטמעה והנגשת המידע שיתבקש לצורך המנוע הלאומי לעסקים ולדאוג לעדכניותו, כאשר והאופן ומועדי ההטמעה יתואמו עם המשרדים. זאת, משום שהידע המקצועי העדכני אודות הזכאויות הניתנות על ידי משרדי הממשלה השונים נמצא בידי המשרדים, ולכן יש צורך שכל משרד האמון על הענקת זכויות יפעל להטמעת המידע לגבי אותן הזכויות והזכאויות, וכן יפעל לעדכון שוטף של אותן זכויות על מנת לשמור על תקינות התוכן.

סעיף 2(ב)(3) בהחלטת ממשלה מספר 218 מיום 01.08.2021 בנושא "תכנית לאומית לשיפור הרגולציה ותיקון החלטות ממשלה", עוסק בהקמת ממשק שמטרתו לתמוך במרשם רגולציה ממשלתי אחוד בו תוצג כלל הרגולציה שבתוקף, ומטרתו להנגיש את כלל הרגולציה לעסקים ולציבור בצורה המותאמת לנקודת מבטם. במסגרת סעיף זה הוקם צוות שמטרתו לגבש את אופן הפעולה ליצירת הממשק. היות ותתכן חפיפה או זיקה בין התכנים המוצגים בשני המאגרים, מוצע כי צוות זה יבחן את היחס בין הממשק התומך כאמור לבין מנוע הזכויות הלאומי לעסקים.

לסעיף 2:

לפי דוח מבקר המדינה, דוח שנתי 65 לשנת התשע"ה – 2015 בנושא "אי-מיצוי זכויות חברתיות", שווי הזכויות הכספיות שלא הועברו כנדרש לזכאים לכאורה הוא כמיליארד ש"ח. הסיבה לאי-מיצוי הזכויות נעוצה במספר חסמים שונים: ראשית, ישנם תושבים שלא מודעים לקיום הזכות. שנית, גם כאשר הם מודעים להטבה מסוימת, ישנם תושבים שאינם יודעים אם היא רלוונטית עבורם. שלישית, אפילו במקרים בהם התושבים יודעים שהם זכאים להטבה, לעיתים קרובות התהליך מייאש ומסובך מידי, ולכן רבים בוחרים לוותר על מימוש הזכאות.

מטרת מנוע הזכויות הלאומי היא לפתור את אותם חסמים ע"י מתן האפשרות לתושבים לחפש את זכאותם לזכויות מטעם כל הגופים הממשלתיים בצורה מרוכזת, על ידי מענה על שאלון קצר בעניין המאפיינים האישיים שלהם. שאלון המנוע אינטראקטיבי ודינמי ומבוסס על תשובות לשאלות קודמות. כללי המנוע מבוססים על התנאים הקבועים בדין ועל הקריטריונים הדרושים לקבלת ההטבה. בהקשר זה יובהר, למען הסר ספק, כי במנוע מוצגות הזכויות אליהם עשויים להיות זכאים התושבים אך ההחלטה המחייבת בעניין הזכאות מתקבלת על ידי משרדי הממשלה והגופים הציבוריים שאמונים על הענקת הזכויות עצמן.

בסיום המענה על השאלות, תסופק לתושב רשימת זכויות רלוונטיות מותאמות אישית. רשימת הזכאויות מנגישה נושאים בירוקרטיים מסובכים בשפה פשוטה בהתאמה למשתמש הספציפי. הממשק תוכנן כך שיהיה נגיש באופן מלא לאנשים עם מוגבלויות וכן עבור אנשים בעלי אוריינות דיגיטלית מינימלית. לשם ייעול פעילות המנוע לתושב, גרסתו הבאה של מנוע הזכויות תכלול הזדהות במערכת ההזדהות הלאומית. בכך, המנוע עתיד לייעל את תהליך מיצוי הזכויות על ידי התממשקות לאזור האישי הממשלתי ושימוש במידע אשר מצוי בחזקתם של משרדי הממשלה השונים, ובכך לייתר את הצורך במענה על שאלות מסוימות בהתאם לעקרון ה"Ask Once", ובסופו של הליך ליידע תושבים באופן יזום על זכאותם האפשרית לזכויות.

הרחבת מנוע הזכויות הלאומי היא פועל יוצא של הצלחת הניסוי חלוץ ("פיילוט") שנקבע בסעיף 7 להחלטת ממשלה מספר 2733 מיום 11.06.2017 בנושא "אישור התכנית הדיגיטלית הלאומית, קידום המיזם הלאומי "ישראל דיגיטלית" ותיקון החלטות ממשלה". במהלך הניסוי הוגשו כ- 180 זכויות לאזרחים ותיקים, ניצולי שואה ואנשים עם מוגבלויות המהווים כ-22% מתושבי המדינה, כאשר בצוות המשימה לקחו חלק למעלה מ-17 משרדים שונים.

כחלק מתהליך הפיתוח של מנוע הזכויות, צוות המנוע נפגש עם אוכלוסיות מגוונות, לרבות משתמשים ומשתמשות, בעלי אוריינות דיגיטלית חסרה, והמנוע עוצב בהתאם. כמו כן, המנוע על כלל זכויותיו שנמצאות באוויר (למעט זכויות ניצולי שואה) מתורגם לשפה הערבית ואף יש כוונה לתרגם בקרוב לשפות נוספות. כחלק מהאסטרטגיה השיווקית המתגבשת של המנוע, מתוכננת התמקדות באוכלוסייה הערבית ובנוסף באוכלוסיות נוספות שבהם קהלים בעלי אוריינות דיגיטלית נמוכה.

בהחלטה הנוכחית מוצע להחליט על הרחבת המנוע כך שעד סוף שנת 2023 יוטמעו בו 90% מהזכויות שעליהם אמונים המשרדים, וכן זכויות שמעניקים גופים ציבוריים נוספים בישראל. ההערכה היא שיש בין 800-1,000 זכויות שהמדינה מעניקה, ולכן נדרש מאמץ של כלל משרדי הממשלה כדי להוסיף את כל הזכויות שנותרו למנוע הזכויות. עוד נקבע בהחלטה כי המשרדים מונחים לפעול בשיתוף פעולה בעיצוב וגיבוש דרך הצגת השאלות וכתובת תוכן הזכויות (איזה שאלות צריכות להישאל כדי שהמנוע תציג זכות מסוימת בדף תוצאות), ולאשר אותם באופן סופי בטרם הצגתם במנוע.

לסעיף 3(א):

בהחלטת ממשלה מספר 3214 מיום 03.12.2017 בנושא "רישוי עסקים דיפרנציאלי – הקלה לעסקים קטנים ובינוניים ותיקון החלטות ממשלה" הוטל על מטה ישראל דיגיטלית ועל רשות התקשוב הממשלתי לבצע הוכחת היתכנות להקמת פיילוט עבור מערכת לניהול תהליך רישוי עסקים מקצה לקצה, בממשק אחד, תוך יצירת ממשקים בין המערכות של רשויות הרישוי לבין המערכות של הגורמים נותני האישור. מטרת המערכת לאפשר לבעלי עסקים ולבעלי מקצוע מטעמם להשלים את תהליך הרישוי עבור עסקים טעוני רישוי, תוך הנגשה של דרישות הרישוי ותהליך הרישוי הצפוי, בצורה מותאמת לכל סוג עסק.

בימים אלו משלים מערך הדיגיטל הלאומי את השלב הראשון בעבודה על המערכת – אתר תוכן להנגשת כלל המידע הדרוש לבעלי עסקים לגבי תהליך הרישוי והדרישות הרגולטוריות עבור כל סוג רישיון, בהתאמה על בסיס שאלון דינמי המותאם למאפייני כל עסק, ובנוסף טופס מקוון להגשת בקשת רישוי חדשה על בסיס מסלולי הרישוי הדיפרנציאליים המוגדרים בתיקון 34 לחוק רישוי עסקים.

על מנת לתמוך בשלבים הבאים של העבודה על המערכת, הכוללים חיבור תהליך הגשת בקשת הרישוי אל מערכות התפעול של הגורמים נותני האישור לעסקים, והעברת מידע בין הרגולטורים לבין הרשויות המקומיות, בצורה שתייצר תהליך אחוד ושקוף עבור בעלי העסקים, בהחלטה זו מוגדרים לוחות זמנים לביצוע החיבור. זאת, בשני שלבים – בשלב הראשון, חיבור של משרד הבריאות, המשטרה והכבאות, ובשלב השני חיבור של המשרד להגנת הסביבה, משרד החקלאות וזרוע העבודה במשרד הכלכלה והתעשייה. כל אחד מהמשרדים יבצע חיבור עצמאי למערכת רישוי עסקים, על בסיס תשתית שמסופקת על ידי מערך הדיגיטל הלאומי, באופן שיאפשר למערכת רישוי עסקים להעביר אל אותו נותן האישור את פרטי בקשות הרישוי ולקבל בחזרה עדכונים על סטטוס הבקשות.

לסעיף 3(ב):

בשנת 2014, בהמשך לדו"ח הוועדה להגברת התחרות והסרת חסמים ביבוא בראשות מנכ"ל משרד הכלכלה ("דוח לנג"), התקבלה החלטת ממשלה מספר 2318 מיום 11.12.2014 בנושא "הגברת התחרות וייעול תהליכי האסדרה בתחום היבוא" (להלן: "**החלטה 2318**") ששרטטה עקרונות להתאמת מדיניות היבוא למדיניות האירופאית, והורתה לרשויות המתאימות להגיש בעניין זה תכניות עבודה. בנוסף, החלטה 2318 ביקשה לבצע הנגשה טובה יותר של המידע הרגולטורי ליבואנים, באמצעות כלים דוגמת אתר אינטרנט אחוד.

בהמשך, במסגרת החלטת ממשלה מספר 260 מיום 26.07.2020 בנושא "תכנית להאצת השירותים הדיגיטליים לציבור ולקידום הלמידה הדיגיטלית ותיקון החלטת ממשלה" (להלן: "**החלטה 260**"), נכלל תחום הייבוא המסחרי כאחד מאירועי החיים לגביהם תבוצע עבודה לטובת קידום שינוי עומק של תהליכים בירוקרטיים תוך שימוש באמצעים דיגיטליים. על מנת להאיץ את קידום תהליכי הטרנספורמציה הדיגיטלית בתחום זה, לטובת ייעול תהליכי הייבוא ושיפור הנגשת המידע ליבואנים, מוצע במסגרת החלטה זו לפעול לשיפור הממשקים בין המערכות הנוגעות לייבוא ולקידום אתר האינטרנט המרכז מידע ליבואנים, כמפורט להלן.

מערכת "מסלול" הינה מערכת בניהול של מינהל המכס ברשות המסים, המאפשרת לכלל היבואנים, היצואנים וסוכני המכס להגיש באופן מקוון טפסי בקשות לרישיונות ולאישורים מרשויות מוסמכות ולהתעדכן בכל עת במצב הטיפול בבקשות, החל משלב הבקשה ועד לשלב האישור למכס. כיום, חלק מהאישורים הנדרשים ממאסדרים שונים ממוחשבים ומתממשקים למסלול, וחלקם ידניים. בחלק מהמשרדים מבוצעת העבודה הפנימית של אישור הבקשות, והבקרה, במערכות פנימיות, ובחלק מהמשרדים אין מערכות רלבנטיות, והעבודה הפנימית מבוצעת ידנית, או באמצעות אקסל, דוא"ל וכד'.

בימים אלו מבוצעת עבודה אסטרטגית של אפיון ופיתוח על מנת לאפשר הגשת בקשה אחודה במסלול, חלף

הגשת מספר טפסים למספר מאסדרים (המידע יועבר בצורה שקופה למאסדרים השונים). זאת, על מנת להקל על הבירוקרטיה הנדרשת מיבואנים. מוצע להטיל על המשרדים המפורטים בהחלטה לסייע ביצירת הממשקים הדרושים למערכת מסלול, בקבועי הזמן המפורטים, כדי לאפשר לקדם את תהליך יצירת הבקשה האחודה.

בנוסף, במסגרת מחקרי משתמשים שונים שנערכו בשנים האחרונות עלה צורך משמעותי בהנגשה רחבה וברורה יותר של מידע בנושא חוקיות היבוא, ליבואנים השוקלים יבוא של מוצר כזה או אחר. בסעיף 14 להחלטה 2318 נקבע כי יש לרכז באתר אינטרנט אחד את כל המידע על יבוא (מסחרי ואישי), לרבות דרישות חוקיות היבוא, נהלים והנחיות, הפניה לטפסים מקוונים הנדרשים לצורך הפניה לרשות המוסמכת לשם הגשת בקשה לאישור או רישיון, חברות השילוח ואמצעים אפשריים ליבוא לישראל. כיום קיים באתר מידע מסוים, אך מוצע להטיל על משרד הכלכלה ועל מערך הדיגיטל הלאומי לפעול להרחבת המידע הקיים כיום באתר האחוד של משרד הכלכלה ("צו ייבוא חופשי") ובייחוד לשפר את הנגשתו ליבואנים, כל זאת על מנת להקל על היבוא לישראל ולהגדיל את היצע המוצרים, כמותם ומספר היבואנים.

לסעיף 4(א):

במטרה להאיץ ולהרחיב את תהליכי הטרנספורמציה הדיגיטלית במגזר הציבורי הוכנו מספר כלים שיסייעו למשרדי הממשלה לפעול ביצירת שירותים דיגיטליים, כמפורט להלן:

הראשון, עקרונות עיצוב השירותים הדיגיטליים אשר נכתבו בהתאם להמלצת הארגון לשיתוף פעולה ולפיתוח כלכלי (OECD) ובמקביל לניסוח עקרונות דומים במדינות מובילות בתחום הדיגיטלי. מטרת העקרונות לעיצוב שירותים דיגיטליים היא לסייע לגורמים המקצועיים והגורמים הפועלים לעיצוב השירותים הדיגיטליים במגזר הציבורי בביצוע תפקידם, בהתאם לידע העדכני בתחום ולניסיון שהתגבש במטה ישראל דיגיטלית. עקרונות אלה נועדו לשמש כקו מנחה וליישר קו עם סטנדרטים בינלאומיים על מנת לעצב שירות דיגיטלי מוצלח יעיל ונוח למשתמשים. עקרונות עיצוב השירותים הדיגיטליים, כוללים את העקרון "בשביל כולם" אשר מוודא כבר במהלך מחקר המשתמשים שהשירות יידותי ונגיש למשתמשים שונים שאינם בעלי כישורים או אמצעים לעשות שימוש באמצעים דיגיטליים בעצמם. זאת, על מנת להבטיח שוויון זכויות והזדמנויות לכלל המשתמשים והמשתמשות, ללא קשר לרקע, יכולות ומיומנויות דיגיטליות.

מדריך אפיון השפה הינו כלי עבודה לכותבי חוויית משתמש במוצרים דיגיטליים. המדריך נכתב על בסיס כללי כתיבה תקינה בשפה העברית, והותאם להפצת מידע מטעם גופי ממשלה רשמיים ובצורה מכבדת ומותאמת לכלל ציבור הקוראים על פי הידע העדכני בתחום המקצועי ("מיקרו-קופי"). מטרת המדריך היא ליצור קווים מנחים (Style guide) לגופים הממשלתיים ולהדריכם כיצד נכון להתנסח בתקשורת עם תושבים בתהליך עיצוב השירות הדיגיטלי.

מערכת עיצוב השירות הממשלתי הינה כלי עבודה המרכז רכיבי עיצוב דיגיטליים אחידים לשירותים ממשלתיים. מטרת מערכת העיצוב היא יצירת אחדות בין השירותים השונים ושיתוף ידע ורכיבים שכבר פותחו בעבר בין השירותים השונים. מערכת העיצוב תאפשר מימוש של עקרון ה"שמירה על אחדות" כחלק מהגישה הרווחת בין המדינות המובילות דיגיטלית, והמלצת הארגון לשיתוף פעולה ולפיתוח כלכלי (OECD) של "ממשלה כפלטפורמה" (Government as a platform).

מטרת ההחלטה היא אימוץ עקרונות ומדריכים אלו והפיכתם לכלי עבודה וסטנדרט עבור משרדי הממשלה השונים, עליהם תוטל החובה להסתייע ולפעול ברוח בעקרונות עיצוב השירות, אתר אפיון השפה ומערכת

עיצוב השירות הממשלתי בעת עיצוב שירותים דיגיטליים לציבור. על מנת לסייע בידי המשרדים באימוץ הכלים הוחלט להטיל על מערך הדיגיטל הלאומי לתת מענה וליווי למשרדים בתהליך ההטמעה.

יובהר, כי ראש מערך הדיגיטל הלאומי תהיה רשאית לפטור גופים או פעילויות מסוימות מהסתייעות בעקרונות עיצוב השירותים הדיגיטליים, מדריך אפיון השפה או מערכת עיצוב השירותים הממשלתי. פטור כאמור יינתן למשל לאתרים ושירותים ממשלתיים בעלי שפה עיצובית ייחודית המזוהה עם האתר או השירות (לדוגמה - אתר סוכנות החלל הישראלית).

לסעיף 4(ב):

לצורך מימוש סעיף 8 להחלטה מספר 550 מיום 24.10.2021 בנושא "התוכנית הכלכלית לצמצום פערים בחברה הערבית עד לשנת 2026", מערך הדיגיטל הלאומי יכין מדריך אפיון שפה לשפה הערבית. כיום, מדריך אפיון השפה בשפה העברית מתייחס לסוגיות לשוניות ותרבותיות בנושאים כמו מין ומגדר, שילוב שפה לועזית ועוד. לכן, תהליך התרגום והכנת המסמך בעניין השפה הערבית יותאם לתרבות והשפה הערבית בישראל בהתאם לקהל היעד. בנוסף למדריך הכתוב, ישראל דיגיטלית תיצור קורס אפיון שפה לחברה הערבית שיוצג באמצעות בבלטפורמת קמפוס IL, על בסיס הקורס המקביל בשפה העברית.

לסעיף 5:

ההתפתחות הטכנולוגית המהירה מביאה לכך שארגונים, ובפרט המגזר הציבורי, מתקשים להתאים את עצמם להתפתחויות. האתגר הוא עצום, ציפיות האזרחים לצורך את השירותים הממשלתיים בדיגיטל בצורה נוחה ויעילה מתגברות, והדבר יוצר צורך דחוף בקפיצת מדרגה דיגיטלית בשירותים ובמוצרים שמציעים גופי המגזר הציבורי לתושבי המדינה.

בהחלטת ממשלה מס' 2097 מיום 10.10.2014 בנושא "הרחבת תחומי פעילות התקשוב הממשלתי, עידוד חדשנות במגזר הציבורי וקידום המיזם הלאומי "ישראל דיגיטלית" הוטל על נציב שירות המדינה, בתיאום עם הממונה על התקשוב הממשלתי, ראש מטה "ישראל דיגיטלית" והממונה על התקציבים, לגבש המלצות בדבר פיתוח ההון האנושי בשירות המדינה. כחלק ממימוש החלטה זו הוקם צוות בין משרדי ונכתבה תכנית לקפיצת מדרגה דיגיטלית בהון האנושי.

במסגרת כתיבת התכנית בוצע סקר רחב במטרה למפות צרכים וחסמים לביצוע קפיצת מדרגה דיגיטלית בממשלה, בדגש על זיהוי צרכים בתחום ההון האנושי. על הסקר השיבו כ-500 עובדי המגזר הציבורי. 75% מהמשיבים סברו שכישורי ומיומנויות עובדים בתחום הדיגיטל הוא התחום המאתגר ביותר לחולל בו שינוי, כאשר מחצית מהמשיבים טענו כי לעובדים בארגון אין את הכישורים והמיומנויות המתאימות למימוש יוזמות דיגיטליות, ופחות ממחצית סברו כי הארגון מאפשר לרכוש את המיומנויות הנדרשות. כמו כן, אמצעי התמיכה המועדף על העונים לסקר לטובת סיוע בקידום יוזמות דיגיטליות הוא תכניות הכשרה לעובדים לפיתוח מיומנויות דיגיטליות.

על מנת לענות על הצורך בתכניות הכשרה, במסגרת החלטה זאת מוצע להקים מערך הכשרות וליווי בתחומי הדיגיטל. מערך זה יהיה הכתובת המובילה עבור כלל המגזר הציבורי לקבלת ידע, הכשרה וסיוע באתגרי הדיגיטל המגוונים (פרקטיקה, מיומנות, תוצאות). ההכשרות תפעלנה במגוון מתעדכן של תכנים רלוונטיים עבור קהלי היעד, בסגנונות ופורמטים שונים של למידה, ביניהם סדנאות פיזיות, למידה היברידית וקורסים דיגיטליים. הצלחת מערך ההכשרות תבוסס על מערכת מדדים מגוונים להערכה ותיקוף הפעילות.

מערך ההכשרות יפתח מסלולי הכשרה, וכן ילווה וייעץ בתחום הדיגיטל לכלל המגזר הציבורי. בתחילה, כלי המערך יוצעו לדרגי הביניים הפועלים במשרדי הממשלה ובהמשך הם מיועדים להתרחב לדרגים נוספים.

ולגורמים נוספים במגזר הציבורי כדוגמת השדה המוניציפאלי (רשויות מקומיות).

אשכולות הלמידה ישתנו מעת לעת בהתאם לאתגרים והתפתחות הטכנולוגיה, ויכללו התייחסות להובלה דיגיטלית, תחום הנתונים, עיצוב שירות, בניית אסטרטגיה דיגיטלית ועוד.

לסעיף 6:

תשתיות מחשוב רוחביות, מביאות להתייעלות, חיסכון, שיפור רמת אבטחת המידע וקידום חדשנות טכנולוגית של הגורמים העושים בהן שימוש. תחת השקעה מבוזרת בפיתוח מערכות דומות עד זהות בכל גוף, ישנו יתרון מובהק להשקעת מאמצים מרוכזת בפיתוח תשתית אחודה שתשמש מספר גופים ותהיה מחויבת לעמוד בסטנדרטים גבוהים הן ברמת מעטפת אבטחת המידע והגנת הסייבר והן ברמת העדכניות והחדשנות הטכנולוגית.

בהחלטת ממשלה מספר 2097 מיום 10.10.2014 בנושא "הרחבת תחומי פעילות התקשוב הממשלתי, עידוד חדשנות במגזר הציבורי וקידום המיזם הלאומי 'ישראל דיגיטלית'" נקבעו תפקידי יחידת ממשל זמין שכיום מצויה במערך הדיגיטל הלאומי. בין יתר תפקידי היחידה היא אחראית על ייזום, פיתוח ותפעול יישומים מרכזיים וייעודיים להנגשת המידע והשירותים הממשלתיים לציבור וכן לספק שירותים רוחביים מאובטחים למשרדי הממשלה. יצוין, כי במסגרת החלטה 260 הרחיבה הממשלה את אפשרות השימוש בתשתיות ממשל זמין כך שגם גופים חוץ ממשלתיים, ובפרט גופים ציבוריים יוכלו לבחור ולעשות שימוש בתשתיות כמפורט בהחלטה 260 ובהתאם למנגנונים שנקבעו בה לגבי אופן השימוש בתשתיות. דיוני הצוות שהוקם מכוח סעיף 31 להחלטה 260 ואשר דן בקביעת הוראות ביחס לאופן השימוש בתשתיות ממשל זמין, לרבות קביעת המודל העסקי לשימוש בהן, עלה כי יש לחדד ולהפריד בין מצב שבו גוף חוץ ממשלתי בוחר לעשות שימוש בתשתית של ממשל זמין לצרכיו, לעומת מצב שבו גוף חוץ ממשלתי מעוניין לצרוך שירות ממשלתי כלשהו ואגב כך, הוא נדרש להתחבר לתשתית של ממשל זמין. במקרה האחרון, לגוף שמעוניין או נדרש לצרוך את השירות הממשלתי, אין למעשה בחירה האם להתממשק לתשתית ממשל זמין, כיוון שזו חוליה כחלק מתהליך צריכת השירות הממשלתי, כפי שאפיין ועיצב אותו המשרד הממשלתי הרלוונטי. בחלק גדול מהמקרים השימוש בתשתיות ממשל זמין במסגרת צריכת שירות ממשלתי, נעשית ללא כל עלות מצד המשתמש, והסדרת השימוש מתמצית בתנאי השימוש של היישום בלבד. עם זאת, ישנם מקרים שבהם תהיה הצדקה לקבוע כי הגורם המשתמש יישא בעלות השימוש בתשתית בדומה לתשלומים שניתנים לספקים מסחריים בעד שימוש בתשתיות או בשירותים שלהם אגב קבלת שירות ממשלתי. למשל, גופים ציבוריים שאינם משרדי ממשלה נושאים בעלויות בגין קבלת מידע ממרשם האוכלוסין באמצעות ממשק ממוחשב שמתבצע על ידי ספק חיצוני של רשות האוכלוסין וההגירה. כמו כן, ספקים שנדרשים להתחבר לפורטל הספקים הממשלתי נושאים בעלויות הגישה למערכת, ובכלל זאת נדרשים לרכוש כרטיס חכם המונפק על ידי גורם מאשר כהגדרתו בחוק חתימה אלקטרונית, התשס"א – 2001. הואיל וצוות סעיף 31 בהחלטה 260 הוסמך לעסוק בקביעת הוראות ביחס לשימוש של גופים חוץ ממשלתיים בתשתיות שצוינו בהחלטה 260 בלבד ולייעץ (בהתאם לסעיף 32 להחלטה 260) לגבי השימוש בכלל שירותי רשות התקשוב אך רק עבור גופים ציבוריים, כאשר המיקוד נגע בעיקר לקביעת הוראות ביחס למצב שבו הגוף יוזם את השימוש בתשתית באופן ישיר ולא אגב צריכת שירות ממשלתי, מוצע כעת לתקן את החלטה 260 ולהשלים את הסדרת מלוא השימושים בתשתיות ממשל זמין כך שיוסדר השימוש של כלל הגופים בתשתיות ממשל זמין, אגב צריכת שירותים ממשלתיים. בהתאם לכך, מוצע כי ייקבעו על ידי ראש מערך הדיגיטל הלאומי הוראות לעניין השימוש של גורמים חוץ ממשלתיים בתשתיות (בצורת תנאי שימוש למשל) ובמקרים המתאימים ייקבעו תעריפים לתשלום בעד הגישה והחיבור לתשתיות וזאת בתיאום עם אגף החשב הכללי במשרד האוצר. ההוראות שייקבעו יפורסמו במסגרת הנחיות ראש מערך הדיגיטל הלאומי והוראות תכ"ס, לפי

העניין.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

הנגשת המידע ופישוט תהליכים בירוקרטיים באופן דיגיטלי במנוע הלאומי לעסקים עתידים לשפר את מיקומה של מדינת ישראל בדירוג מדד "עשיית העסקים" ובכך לתרום לגידול בתוצר הלאומי. כמו כן, פרויקט רישוי עסקים דיגיטלי עתיד לפשט גם הוא את תהליך פתיחת העסקים בישראל באמצעות הנגשת דרישות הרישוי ותהליך הרישוי בצורה מותאמת לכל עסק. נוסף על זאת, דרך הרחבת פרויקט מנוע הזכויות הלאומי לתושבים, עתידים תושבים רבים לממש את זכאותם לתשלומים בהיקף רחב כמפורט בסעיף 2. לבסוף, יצירת הממשקים למערכת "מסלול" והרחבת המידע הקיים באתר האחוד של משרד הכלכלה ("צו ייבוא חופשי") עתידים להקל על הייבוא לישראל ולהגדיל את היצע המוצרים והייבואנים ובכך להוריד את מחירי המוצרים לטובת התושבים.

תקציב

אין

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין תוספת

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

ראש הממשלה - תומך
שר האוצר - תומך
שר הבריאות - תומך
שר לביטחון פנים - תומך
שרת האנרגיה - תומכת
שר התקשורת - תומך
השרה להגנת הסביבה - תומכת
שר החקלאות ופיתוח הכפר - תומך
שרת הפנים - תומכת

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 2097 מיום 10.10.2014

החלטת ממשלה מס' 2318 מיום 11.12.2014

החלטת ממשלה מס' 2773 מיום 11.06.2017

החלטת ממשלה מספר 3214 מיום 03.12.2017

החלטת הממשלה מס' 260 מיום 26.07.2020

החלטת ממשלה מס' 218 מיום 01.08.2021

החלטת ממשלה מס' 550 מיום 24.10.2021

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצ"ב.

סיווגים

סיווג ראשי : 03 ביצועי

תחום פעולה עיקרי : 02 חברה וכלכלה

מוגש על ידי שרת הכלכלה והתעשייה

ג' בניסן התשפ"ב
04 באפריל 2022

מערך הדיגיטל הלאומי מטה ישראל דיגיטלית

בני ברק, התשפ"ב

3 באפריל 2022

ב בניסן תשפ"ב

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת ההחלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

הרחבה והסדרה של השירותים הדיגיטליים לתושב ולעסק

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

מוצע בהחלטה זו להאיץ את קידום התהליכים הנדרשים לצורך הנגשת מידע ומתן שירותים דיגיטליים לציבור במסגרת כלים דיגיטליים להנגשת זכויות, הן לתושבים והן לעסקים, וכן לקדם את יכולות הממשלה למתן שירותים דיגיטליים על ידי מתן כלים לעיצוב שירותים דיגיטליים וכן באמצעות עריכת הכשרות לעובדי המגזר הציבורי.

במסגרת האצת התהליכים הנדרשים לצורך מתן שירותים דיגיטליים לציבור, מוצע להאיץ את פיתוח מנוע הזכויות לתושבים (שהוקם בהחלטת ממשלה מספר 2733 מיום 11.06.2017 בנושא "אישור התכנית הדיגיטלית הלאומית, קידום המיזם הלאומי "ישראל דיגיטלית" ותיקון החלטות ממשלה") ולהקים מנוע זכויות לעסקים, תוך שימת דגש על עקרון ה"Ask Once" וכן על קישוריות בין המנועים לבין השירותים הממשלתיים שנמצאו רלוונטיים עבור התושב או העסק.

יוער לגבי המנוע זכויות לעסקים כי סעיף 2(ב)(3) בהחלטת ממשלה מספר 218 מיום 01.08.2021 בנושא "תכנית לאומית לשיפור הרגולציה ותיקון החלטות ממשלה", עוסק בהקמת ממשק שמטרתו לתמוך במרשם הרגולציה ממשלתי אחוד בו תוצג כלל הרגולציה שבתוקף, ומטרתו של הממשק להנגיש את כלל הרגולציה לעסקים ולציבור בצורה המותאמת לנקודת מבטם. במסגרת סעיף זה הוקם צוות שמטרתו לגבש את אופן הפעולה ליצירת הממשק. כעת מוצע כי צוות זה יהיה יבחן גם את היחס בין הממשק התומך כאמור לבין מנוע הזכויות הלאומי לעסקים על מנת שהשילוב ביניהם יהיה מיטבי.

כן מוצע להאיץ פיתוחן והרחבת פעילותן של שתי מערכות שנועדו לאפשר לעסקים לבצע שירותים באופן דיגיטלי: פרויקט "רישוי עסקים דיגיטלי" (מערכת המאפשרת לבעל העסק ולגורמי מקצוע מטעמו לבצע את תהליך רישוי העסק מקצה לקצה בממשק משתמש מקוון אחד שבאזור העסקי הממשלתי) וכן מערכת "מסלול", המשמשת לביצוע תהליך היבוא מקצה לקצה בממשק משתמש מקוון אחד לבקשות יבואנים לרישיונות ולאישורים, מוצע כי הרחבת הפעילות תתבצע על ידי הוספת ממשקים נוספים של משרדי ממשלה המעורבים בתהליכים אלו למערכות שיוכלו לתכלל את התהליכים באופן מלא יותר. בנוסף, מוצע להנגיש מידע בנושאי יבוא באתר האחוד של משרד הכלכלה.

בהקשר זה, יצוין כי בהחלטת ממשלה מספר 260 מיום 26.07.2020 בנושא "תכנית להאצת השירותים הדיגיטליים

דרך ששת הימים 30, בני ברק. טל: 072-2532002, דוא"ל: DIB@digital.gov.il

30 Sheshet HaYamim Road, Bnei Brak. Tel: 072-2532002, E-mail: DIB@digital.gov.il

شارع ششت هياميم 30, بني براك. هاتف: 072-2532002, البريد الإلكتروني: DIB@digital.gov.il

מערך הדיגיטל הלאומי מטה ישראל דיגיטלית

לציבור ולקידום הלמידה הדיגיטלית ותיקון החלטת ממשלה" (להלן – החלטה 260) נקבע כי יוקם צוות אשר יעסוק בטרנספורמציה דיגיטלית של בקשה לקבלת רישיונות, אישורי והיתרי יבוא, בדגש על השלמת הקמת אתר אחד להנגשת מידע על חוקיות היבוא שבאחריות משרדי הממשלה הרלוונטיים. בשלב זה, ובהמשך לעבודה שהתבצעה על ידי גורמי המקצוע במטה ישראל דיגיטלית, בתיאום עם הגורמים המקצועיים העוסקים בתחום הייבוא במשרד הכלכלה, מוצע כי יוטל על האגף המקצועי העוסק בייבוא במשרד הכלכלה ועל מערך הדיגיטל הלאומי לפעול להרחבת המידע הקיים באתר האחד של משרד הכלכלה, וכן תוטל על המשרדים המנויים בהחלטה החובה ליצירת הממשקים למערכת האחדה בנושא הייבוא.

בנוסף, במטרה לסייע למשרדי הממשלה לבנות ולהציע שירותים דיגיטליים נוספים על בסיס הידע הקיים במערך הדיגיטל הלאומי ועל מנת לשמור על אחידות בעיצוב השירותים הדיגיטליים השונים, מוצע לקבוע כי השירותים הדיגיטליים המוצעים על ידי הממשלה יוכנו ברוח העקרונות לעיצוב שירותים דיגיטליים, מדריך אפיון השפה ומערכת עיצוב השירות הממשלתי. מוצע כי יקבעו הנחיות מקצועיות בנושא על ידי ראש מערך הדיגיטל הלאומי וכן תהיה לה אפשרות לפטור גופים או פעילות מסוימת מהסתייעות במדריכים אלה, במקרים המצדיקים זאת.

כמו כן, על מנת להבטיח שהשירותים הציבוריים יהיו נגישים גם לאוכלוסייה הערבית, מוצע לגבש מדריך אפיון שפה עבור השפה הערבית, שיהיה מותאם לתרבות ולשפה הערבית.

עוד מוצע, כי לשם התאמת כישורי ההון האנושי במגזר הציבורי למתן שירותים דיגיטליים, מוצע להקים מערך הכשרות וליווי ממשלתי בתחומי הדיגיטל אשר יהיה הכתובת המובילה עבור כלל המגזר הציבורי לקבלת ידע, הכשרה וסיוע באתגרי הדיגיטל המגוונים (פרקטיקה, מיומנות, תוצאות).

לבסוף מוצע לתקן את החלטה 260 לעניין השימוש של גורמים חוץ ממשלתיים בתשתיות יחידת ממשל זמין אגב צריכת שירותים ממשלתיים, כך שייקבעו הוראות על ידי ראש מערך הדיגיטל לעניין אופן השימוש בתשתיות במקרים מעין אלו, ובכלל זאת, ייקבע מודל כספי שיאפשר במקרים המתאימים לגבות תשלום בעד השימוש בתשתיות אגב צריכת שירותים ממשלתיים. הוראות כאמור יפורסמו בהנחיות ראש מערך הדיגיטל הלאומי ולעניין קביעת המודל הכספי תפורסם הוראת תכ"ס תוך היוועצות עם מחלקת ייעוץ וחקיקה (אזרחי).

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

חלק מהתהליכים הדיגיטליים אותם מבוקש לקדם במסגרת הצעת ההחלטה מעלים סוגיות של הגנה על הפרטיות, ובפרט בנושא העברות מידע בין גופים ציבוריים.

בכל הנוגע להאצת השירותים הדיגיטליים הממשלתיים, ההחלטה ברובה מתבססת על התשתיות הקיימות כבר כיום ומטרתה היא להגדיל את השימוש בהן ולשפרן. מובן, כי הפעולות למימוש ויישום ההחלטה תהיינה כפופות לדיני הגנת הפרטיות ולסטנדרטים הנהוגים כבר כיום.

עיצוב כלל המערכות לפי החלטה זו (לרבות ההרחבות או השיפורים בהן) ייעשה באופן שיבטיח כי האצת השירותים הדיגיטליים וההתקדמות הטכנולוגית שתביא ההחלטה תיעשה באופן שלא פוגע באופן בלתי מידתי בפרטיות.

דרך ששת הימים 30, בני ברק. טל: 072-2532002, דוא"ל: DIB@digital.gov.il

30 Sheshet HaYamim Road, Bnei Brak. Tel: 072-2532002, E-mail: DIB@digital.gov.il

شارع ششيت هيياميم 30, بني براك. هاتف: 072-2532002, البريد الإلكتروني: DIB@digital.gov.il

מערך הדיגיטל הלאומי מטה ישראל דיגיטלית

זאת ועוד, לגבי מנוע הזכויות הלאומי לתושבים, יצוין כי אפיון התהליך המקורי נעשה תוך תפישה של עיצוב לפרטיות, אשר פורטה בהרחבה בחוות דעת שהוצגה לאחרונה בפני מחלקת ייעוץ וחקיקה (ציבורי-חוקתית) על ידי היועצת המשפטית לרשות התקשוב הממשלתי. הרחבת המנוע גם עבור עסקים תיעשה על גבי אותה תשתית ובהתאם לתפישה של עיצוב לפרטיות ווידוא כי התהליך לא יפגע באופן בלתי מידתי בפרטיות.

ההוראות הנוגעות לעקרונות, מדריכים ותבניות לעיצוב שירות במגזר הציבורי, נועדו לסייע וליצור אחידות בתהליכי טרנספורמציה דיגיטלית במגזר הציבורי, ולאור המקובל בעולם בתחומים אלה. יוער, כי ההחלטה מציעה לאמץ את המדריכים וכי משרדי הממשלה יפעלו בהתאם לרוחם ולהסתייע בהם, מתוך הבנה כי נסיבות העניין לעיתים ידרשו גמישות מסוימת. בהתאם לכך, כאמור, מוצע כי ראש מערך הדיגיטל תוכל לפרסם הנחיות מקצועיות בנושא ולפטור גופים או פעילויות מסוימות אשר מצאה כי קיימת הצדקה מיוחדת כי לא יפעלו כלל בהתאם לעקרונות, מדריכים או תבניות אלו. יוסבר כי הצדקה כאמור יכולה לבוא לידי ביטוי למשל, בפעילות ייחודית או מחויבות חוקית בהתאם לדין החל על אותו עניין.

בהתייחס לתיקון החלטה 260, ובפרט האפשרות לקביעת מודל כספי כאמור, מתעוררת שאלה בדבר דיות החלטת הממשלה כמקור סמכות לגביית תשלום, בעד חיבור ומתן גישה לתשתיות מחשוב, אגב צריכת שירותים ממשלתיים. בייחוד, כאשר לגורם החיצוני שמעוניין לצרוך את השירות ובכלל זה להתחבר למערכת מסוימת אין אפשרות אחרת מלבד התחברות לתשתית ממשל זמין. יצוין כי בכל הקשור להרחבת תשתיות ממשל זמין לגורמים חוץ ממשלתיים, החלטה 260 היא במהותה החלטה מאפשרת. היינו; רוצה גורם חוץ ממשלתי להשתמש בתשתית של ממשל זמין עבור פעילותו, ישתמש בכפוף להתקשרות ומתן תמורה בעד השירות/מוצר, אינו רוצה לא ישתמש. הבסיס להתקשרות הוא וולונטרי לגמרי והיחסים בעניין זה דומים ליחסי ספק-לקוח במישור האזרחי ולא ליחסים במישור המנהלי. לכן, אין מניעה כי עצם ההתקשרות עם גורמים חוץ ממשלתיים לצורך מכירת שירותים תחת המנגנונים שנקבעו בהחלטה תיעשה מכוח הסמכות השירותית של הממשלה לפי סעיף 32 לחוק יסוד: הממשלה.

התיקון המוצע מתייחס לתרחיש שבו לגוף החוץ ממשלתי אין אפשרות בחירה ולמעשה הוא 'מחויב' להשתמש בתשתית ממשל זמין כתנאי לקבלת השירות או לחיבור למערכת ממשלתית כלשהי. נכון להיום, ישנם מקרים שבהם העלות בעד הגישה לתשתית מועמסת על משתמש הקצה, כאשר מקור הסמכות אינו נובע מחיקוק, אלא חלק מהנחיות או מתנאי התקשרות עם משתמש הקצה (למשל – הגישה לפורטל הספקים הממשלתי כרוכה בהוצאת כרטיס חכם). לפיכך, במקרים שבהם יש הצדקה להשתת העלויות על משתמש הקצה, ומדובר בנסיבות שמקור הסמכות לכך אינו חייב להיות מעוגן בחוק (לדוגמא מדובר במערכת יחסים שדומה יותר ליחסי ספק לקוח ביחס לשירות הסופי), אין מניעה לקבוע מחיר בעד שימוש בתשתיות מחשוב אגב צריכת שירות ממשלתי. יחידת ממשל זמין, בשונה מספקים מסחריים שמשודי הממשלה עושים שימוש במוצריהם או נשענים על שירותיהם כחלק מתהליכי השירות שלהם, פועלת בעיקר מכוח החלטות ממשלה. לפיכך, אין מניעה שבמקרים המתאימים, כאמור לעיל, ניתן יהיה להסמיך את יחידת ממשל זמין לגבות תשלום בעד השימוש בתשתיות אגב צריכת שירותים ממשלתיים, בדומה לספקים מסחריים הגובים תשלום ממשתמשי הקצה של שירות ממשלתי הנשען על התשתית המסחרית. יובהר כי ההחלטה לגבי המקרים המתאימים לקביעת מחיר (שיהיה עבור כיסוי עלות שימוש בלבד) וכן התעריפים עצמם ייקבעו על ידי החשב הכללי, בהיוועצות עם מחלקת ייעוץ וחקיקה (אזרחי), במסגרת הוראות

דרך ששת הימים 30, בני ברק. טל: 072-2532002, דוא"ל: DIB@digital.gov.il

30 Sheshet HaYamim Road, Bnei Brak. Tel: 072-2532002, E-mail: DIB@digital.gov.il

شارع ششت هياميم 30, بني براك. هاتف: 072-2532002, البريد الإلكتروني: DIB@digital.gov.il

מערך הדיגיטל הלאומי מטה ישראל דיגיטלית

תכ"ם. בבחינת מודל התשלום, יבחנו סוגי השירותים הרלוונטיים עליהם יוחל מודל זה, לרבות בחינת זהות הגורם מקבל השירות, אופי השירות, וגובה התעריף, ובכל מקרה התשלום יהיה לכל היותר בגדר כיסוי עלות בלבד.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם :

כלכלה- אין הערות

בריאות - מקובל

תקשורת- אין הערות

בטחון פנים- ההערות הוטמעו בנוסח

שוויון חברתי- אין מניעה משפטית

לא התקבלו הערות מהיועצים המשפטיים של המשרדים הבאים עד מועד הגשת ההצעה-

אוצר

ראש הממשלה

אנרגיה

חקלאות

הגנת הסביבה

פנים

עמדת היועץ המשפטי של מטה המיזם הלאומי "ישראל דיגיטלית" שבמערך הדיגיטל הלאומי שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה :

לאור כל האמור, אין לעמדתי מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה.

יערה למברגר-קינר

יועצת משפטית (בפועל)

ד"ר יערה למברגר-קינר

שם

תפקיד

חתימה

דרך ששת הימים 30, בני ברק. טל: 072-2532002, דוא"ל: DIB@digital.gov.il

30 Sheshet HaYamim Road, Bnei Brak. Tel: 072-2532002, E-mail: DIB@digital.gov.il

شارع ششت هياميم 30, بني براك. هاتف: 072-2532002, البريد الالكتروني: DIB@digital.gov.il